

Про підсумки роботи державних архівних установ області та архівних відділів міських рад у січні-вересні 2021 року

Діяльність архівних установ області протягом січня-вересня 2021 року була спрямована на здійснення заходів щодо формування та забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду, якісного обслуговування громадян, відзначення знаменних і пам'ятних дат.

Пріоритетними напрямками у діяльності архівних установ Кіровоградської області у 2021 році визначено: забезпечення безперешкодного доступу до архівних інформаційних ресурсів, підвищення якості архівних послуг відповідно до динаміки розвитку цифрового середовища та потреб користувачів; формування Національного архівного фонду та розбудову мережі архівних установ Кіровоградської області в умовах адміністративно-територіальної реформи України; забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду як складової вітчизняної і світової культурної спадщини та інформаційних ресурсів суспільства.

У звітному періоді головою обласної державної адміністрації видано розпорядження від 12 лютого 2021 року № 112-р, відповідно до якого втратило чинність розпорядження голови обласної державної адміністрації від 29 грудня 2020 року № 902-р, та від 13 липня 2021 року №510-р про поновлення складу колегії Державного архіву області.

Основні планові показники роботи архівних установ в цілому по області виконано та перевиконано.

Деякими архівними установами області вжито додаткові заходи щодо приведення у відповідність до нормативних вимог стану архівних приміщень, засобів і режимів зберігання архівних документів та зміцнення матеріально-технічної бази.

Так, відремонтовано пожежну сигналізацію та виведено на пульт централізованого пожежного спостереження, придбано оргтехніку, встановлено 2 кондиціонери в архівному відділі Олександрійської міської ради, проведено технічне обслуговування вогнегасників в архівних відділах Голованівської райдержадміністрації та Світловодської міської ради, виділено кошти на обслуговування охоронної та пожежної сигналізації архівному відділу Новоукраїнської райдержадміністрації.

Протягом звітного періоду Державним архівом області опрацьовано та підшито 648 од.зб., відремонтовано 17049 аркушів справ з паперовою основою, перевірено наявність та фізичний стан 19555 од.зб. Державними архівними установами області та архівними відділами міських рад закартоновано 22910 од.зб., що на 10 % більше, ніж заплановано.

Відділом експертизи цінності документів та надання платних архівних послуг Державного архіву області проведено науково-технічне опрацювання 1875 од.зб. управлінської документації на договірних засадах (що на 33% більше, ніж за відповідний період минулого року) та 1485 од.зб. з кадрових питань (що на 12% більше).

Протягом січня-вересня 2021 року на постійне зберігання до державних архівних установ області та архівних відділів міських рад прийнято 35439 од.зб. управлінської документації, з них 13442 од.зб. надійшло до Державного архіву області (у тому числі 9883 од.зб. прийнято від архівних відділів райдержадміністрацій та 3559 од.зб. від юридичних осіб – джерел комплектування (що на 45% більше, ніж за січень-вересень 2020 року), 21997 од.зб. – до архівних відділів райдержадміністрацій і міських рад (що майже удвічі більше, ніж за відповідний період минулого року).

Архівними відділами міських рад прийнято 796 од.зб. з кадрових питань ліквідованих установ, підприємств і організацій різних форм власності.

Державним архівом області у рамках спецпроєкту "Кіровоградщина в об'єктиві Василя Ковпака" систематизовано, описано і прийнято на державне зберігання 40 цифрових фотодокументів заслуженого ансамблю народного танцю України "Ятрань".

Відповідно до розпорядження голови облдержадміністрації від 12 березня 2021 року № 201-р "Про затвердження обласного плану заходів із вшанування подвигу учасників Революції Гідності та увічнення пам'яті Героїв Небесної Сотні на 2021-2025 роки" поповнено архівну колекцію матеріалів з історії Революції гідності та проведення антитерористичної операції (операції Об'єднаних сил) на 40 одиниць обліку.

Активною була робота експертно-перевірної комісії Державного архіву області (далі – ЕПК) та експертних комісій архівних відділів райдержадміністрацій та міських рад. ЕПК Державного архіву області протягом звітного періоду схвалено описів управлінської документації на 34161 од.зб. (що у два рази більше, ніж за відповідний період 2020 року), погоджено описів з кадрових питань на 11672 од.зб. (що на 63% більше), 92 зведені номенклатури справ установ – джерел комплектування архівних установ області. Окрім того, експертно-перевірною комісією погоджено 25 інструкцій з діловодства, 13 положень про архівні підрозділи та 11 положень про експертні комісії установ – джерел комплектування Державного архіву області; схвалено: опис справ постійного зберігання на 20 од.зб. на документи особового походження Мухіна В.Г. (14.06.1950 р.) – голови Кіровоградської міської ради, міського голови міста Кіровограда, члена Координаційної ради з питань місцевого самоврядування при Президентові України, Генерального директора Українського державного підприємства поштового зв'язку "Укрпошта"; опис фонових документів – компакт-дисків постійного зберігання за 2018 рік на 6 од.зб. 1 од.обл. українського радіо: радіо "Скіфія-центр" Кропивницької філії Національної суспільної телерадіокомпанії України на цикл передач "Говорять архівні документи"; опис колекції цифрових фотодокументів постійного зберігання на 60 од.зб 1 од.обл. "Святкування Дня Прапора України та 30-тої річниці Незалежності України у м.Кропивницький".

Найвищі показники з приймання та схвалення описів управлінської документації, у порівнянні з іншими архівними установами області, в архівних

відділах Голованівської (6404/8521 од.зб.), Кропивницької (5780/6739 од.зб.) райдержадміністрацій.

Через встановлення адаптивного карантину на території області з метою запобігання поширенню гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2 протягом січня-вересня 2021 року Державним архівом області перевіряння архівних відділів райдержадміністрацій та міських рад, трудових архівів області не проводилося.

Вивчення стану роботи архівних установ низової ланки Державним архівом області здійснювалося шляхом опрацювання щоквартальної звітності (про стан виконання плану розвитку архівної справи, виконання планів приймання документів на зберігання, про зміни у мережі архівних установ області, про роботу трудових архівів), інформацій про зміни у стані матеріально-технічного забезпечення архівних відділів тощо.

У зв'язку з проведенням адміністративно-територіальної реформи, у ході якої ліквідовані архівні відділи приєднувалися до архівних відділів укрупнених районів, продовженням карантинних заходів, перевірки роботи служб діловодства, експертних комісій та архівних підрозділів установ – джерел формування Національного архівного фонду архівними відділами райдержадміністрацій на 2021 рік не планувалися. Архівними відділами міських рад проведено 10 комплексних, 6 – тематичних та 5 – контрольних перевірок; Державним архівом області – 9 комплексних перевірок.

Архівним відділом Новоукраїнської райдержадміністрації проведено 2 наради-семінари з відповідальними за архіви та працівниками діловодних служб установ з питань проведення експертизи цінності документів, пов'язаних із соціальним захистом громадян.

На платформі Державного архіву Кіровоградської області у режимі Zoom-конференції було проведено два тематичних семінари з підвищення кваліфікації працівників архівних відділів районних державних адміністрацій, міських рад та трудових архівів області на теми: "Організація обліку архівних фондів в архівних установах"; "Практичні аспекти застосування ДСТУ 4163:2020 "Уніфікована система організаційно-розпорядчої документації. Вимоги до оформлення документів".

Державний архів області брав участь в онлайн семінарі з питань регіонального розвитку територій Кіровоградської області, організатором якого виступило управління регіонального розвитку, містобудування та архітектури облдержадміністрації. На семінарі висвітлено питання організації архівної справи в територіальних громадах.

Протягом звітного періоду архівістами області була проведена певна робота з використання архівних документів із застосуванням усіх форм інформаційного забезпечення громадян.

Державним архівом області виконано 2545 запитів юридичних та фізичних осіб соціально-правового характеру, з них 1448 – позитивних.

Архівними установами низової ланки виконано 4754 запити, з них на 4506 надано позитивні відповіді, що складає 95% від загальної кількості.

Архівними установами області виконано 421 тематичний запит (399 з позитивним результатом).

Значне навантаження в цій роботі припало на Державний архів області, архівні відділи Кропивницької, Олександрійської та Світловодської міських рад.

Окрім того, на особистому прийомі розглянуто 344 звернення від громадян. Державним архівом області виконано 44 генеалогічних запити.

Державними архівними установами області та архівними відділами міських рад опубліковано у місцевій пресі 6 статей, презентовано 22 виставки архівних документів, 4 інформаційних стенди та 11 добірок архівних документів.

Державним архівом області взято участь у телерадіопередачі "Радіодень" телеканалу "UA: Кропивницький", присвяченій Міжнародному дню пам'яті жертв Голокосту, новинах телеканалу "Вітер" (з нагоди відзначення Дня пам'яті українців, які рятували євреїв під час Другої світової війни), краєзнавчих студиях "Архітектурне обличчя міста", присвячених 155-річчю від дня народження відомого елісаветградського архітектора Я. Паученка, урочистих заходах з нагоди 10-річного ювілею галереї "Єлісаветград", підготовлено віртуальні фотоальбоми з відеоінсталяцією "Солдатські Герої Кіровоградщини", "День партизанської слави", "Герой АТО Віктор Голий"; організовано та проведено засідання круглого столу на тему "Кіровоградщина. Трагічне літо 1941-го..."; проведено VIII науково-практичну конференцію "Українська незалежність: від мрії до реальності" тощо.

Протягом звітнього періоду у читальних залах Державного архіву області та архівних відділах міських рад працювало 273 користувача, яким було видано 7636 справ.

Державним архівом області підготовлено збірник статей та матеріалів, що увійшли до видання "Студії з історії Центральної України. Випуск II: Державний архів Кіровоградської області в українських та зарубіжних наукових виданнях" в електронному варіанті.

Державний архів Кіровоградської області та музей історії міста галереї "Єлісаветград" у співпраці видали перший і другий випуски видавничого проєкту серії "Особова справа №__", присвячені видатному земляку, одному з ініціаторів комплексної механізації вирощування сільськогосподарських культур, двічі Герою Соціалістичної Праці Олександрю Гіталову та елісаветградському архітектору Якову Паученку.

Функціонує та постійно оновлюється веб-сайт Державного архіву області. Протягом звітнього періоду поповнювалися он-лайн рубрики "Кіровоградська область: сторінки історії у документах", "Пам'ятні та знаменні дати Другої світової війни 1939-1945 років".

З метою надання віддаленого доступу до інформації архівних документів, Державним архівом області проводиться оцифрування документів і оприлюднення на веб-сайті архіву.

В грудні 2020 року за участі представника FamilySearch International (США) в Україні, Голови та заступника голови Державної архівної служби України українською стороною підписано договір про співробітництво між FamilySearch International (США) і Державним архівом Кіровоградської області. Протягом січня-вересня 2021 року, на виконання умов договору, Державним архівом Кіровоградської області підготовлено фронт робіт з оцифрування архівних документів та направлено відповідну інформацію представнику FamilySearch International в Україні. Підготовлено робочу кімнату для роботи операторів для оцифрування архівних документів, результатом якої стане вільний доступ до інформаційних ресурсів генеалогічного характеру архіву та створення фонду користування на такі документи.

Водночас, у роботі архівної галузі області існують недоліки та невирішені питання.

У звітному періоді скорочено 2 штатні одиниці у Державному архіві області, тому станом на 01 вересня 2021 року штатна чисельність працівників складає 39 одиниць, що становить лише 45 % від необхідної нормативної чисельності.

В умовах інтенсивної роботи з виконання запитів фізичних та юридичних осіб, опрацювання та прийому на постійне зберігання документів Національного архівного фонду така штатна чисельність не дозволяє оперативно опрацьовувати зазначені документи.

В результаті проведення адміністративно-територіальної реформи та реорганізації райдержадміністрацій не створено відокремлені робочі місця у складі архівного відділу Кропивницької райдержадміністрації в 6 ліквідованих районах (Бобринецькому, Долинському, Знам'янському, Компаніївському, Новгородківському, Устинівському). Необгрунтоване припинення діяльності архівних відділів районних державних адміністрацій цих ліквідованих районів ставить під загрозу можливість виконання пункту 18 статті 25 Закону України "Про місцеві державні адміністрації" у частині реалізації державної політики з питань архівної справи, здійснення управління архівною справою та діловодством на території ліквідованих районів.

Штатна чисельність працівників архівних відділів райдержадміністрацій станом на 01 вересня 2021 року становить 17 одиниць (станом на 01 січня 2021 року – 25 одиниць), архівних відділів міських рад – 14 одиниць.

У зв'язку з відсутністю коштів, існують суттєві проблеми щодо забезпечення збереженості документів Національного архівного фонду у Державному архіві області, архівних відділах райдержадміністрацій та міських рад.

Не має робочої кімнати головний спеціаліст архівного відділу Олександрійської райдержадміністрації в сел. Онуфріївка.

Архівний відділ Кропивницької міської ради не має власного приміщення, тому тимчасово (але вже понад 14 років) розміщений у приміщенні корпусу №2 Державного архіву області, завантаженість сховищ складає 97 %.

Простежується низький рівень забезпеченості архівних установ області протипожежною та охоронною сигналізаціями. Відсутні в них і системи автоматичного пожежогасіння.

Так, не встановлена охоронно-пожежна сигналізація на відокремлених робочих місцях в м. Благовіщенське та сел. Новоархангельськ архівного відділу Голованівської райдержадміністрації, пожежна сигналізація – на відокремлених робочих місцях в м. Новомиргород архівного відділу Новоукраїнської райдержадміністрації, сел. Онуфріївка Олександрійської райдержадміністрації, а також в архівному відділі Знам'янської міської ради.

Не функціонує охоронна сигналізація на відокремленому робочому місці в м. Світловодськ архівного відділу Олександрійської райдержадміністрації та охоронно-пожежна – в архівному відділі Світловодської міської ради. Потребує заміни охоронно-пожежна сигналізація на відокремленому робочому місці в сел. Олександрівка архівного відділу Кропивницької райдержадміністрації.

Зазначені проблемні питання стосуються також і роботи трудових архівів області, які фінансуються з місцевих бюджетів.

Особливої уваги потребує стан справ у самому Державному архіві області.

Через тривалий термін експлуатації та обмеженість видатків на поточний ремонт, будівлі корпусів №1 та №2 Державного архіву області знаходяться у процесі постійних руйнувань і не відповідають сучасним вимогам з енергозбереження, а інженерні комунікації мають стовідсоткову зношеність, вичерпали свій ресурс. Тривалий час випадає фасадна плитка з будівель обох корпусів архіву, у зв'язку з чим відбувається замокання зовнішніх стін приміщень та створюється небезпека для людей навколо будівель.

Внаслідок зношеності водогінних комунікацій навколо будівлі корпусу № 2 систематично відбувається затоплення шахти ліфту архіву каналізаційними водами.

Через відсутність систем кондиціонування та вентиляції у приміщеннях архівосховищ встановився нерегульований клімат, режим зберігання документів має змінні кліматичні параметри повітря залежно від умов зовнішнього середовища (взимку середня температура повітря становить +4°C, влітку +27 °C при нормі +17-19°C, відносна вологість в осінньо-зимовий період становить 95-97 % при нормі 50-55 %), на стінах і стелі архівосховищ відбулась конденсація вологи та ураження їх плісневими грибами.

Відповідно до нормативних вимог та з метою підвищення рівня охоронної безпеки архівних приміщень необхідно забезпечити охорону будівель Державного архіву області підрозділами управління поліції охорони в Кіровоградській області, встановити системи відеоспостереження та створити комплексну систему захисту інформації.

Потребують заміни системи пожежної сигналізації та автоматичного газового пожежогасіння у корпусі №1, встановлення протипожежних дверей в архівосховищах та електрощитових обох корпусів.

Певний час, що пройшов із моменту утворення документів Державного архіву області (XVIII ст.), та відсутність належних умов їхнього зберігання

призводять до поступової руйнації основи останніх, загрози їхнього ураження плісневими грибами, зникнення тексту тощо. Тому активізація роботи щодо оцифрування та створення страхового фонду документів Національного архівного фонду – одне з першочергових завдань, вирішення якого пов'язане з придбанням сучасного технологічного обладнання, комп'ютерної техніки та іншої професійної цифрової техніки.

Відсутність сучасного технічного обладнання для ремонту, реставрації, консервації документів та необхідних витратних матеріалів для проведення таких робіт негативно позначається на фізичному стані документів, оскільки обсяги ремонту та реставрації документів не задовольняють існуючих потреб.
